

HISTORICKÝ KALENDÁR LIPTOVSKÉHO MIKULÁŠA 2017*

© Iveta Blažeková, Múzeum Janka Kráľa

1267 prvá písomná zmienka o Vrbici
1757 vznik Mikulášskeho Huštáku
1982 postavený prvý panelák na sídlisku Podbreziny

JANUÁR

1932 **prvé hokejové zápasy** študentov Gymnázia Michala M. Hodžu položili základy HK Liptovský Mikuláš
1.1.1997 bola v kaštieli Vranovo v Palúdzke zrušená muzeálna expozícia venovaná Jurovi Jánošíkovi a jeho tradíciám na Slovensku
6.1.1832 narodil sa **Ján Nemešáni**, pedagóg, verejný činiteľ, zomrel 12.6.1899
11.1.1917 bola založená **Továreň na remeň**, úč. spoločnosť
12.1.1837 na Vrbickom Huštáku sa narodil **Samuel Nemessányi**, husliar, zomrel v Budapešti 5.3.1881
19.1.1927 bol otvorený nový **pavilón župnej nemocnice pre liečenie tuberkulózy**
24.1.1937 zomrel v Oravskom Podzámku **Mikuláš Kubíni**, historik, archeológ, právnik, narodil sa v Demänovej 7.11.1840
27.1.1987 bol po rekonštrukcii otvorený **kaštieľ v Okoličnom** (umiestnený tu bol Mestský dom pionierov a mládeže, pobočka Mestského kultúrneho strediska a Okresnej knižnice)

FEBRUÁR

5.2.1922 v Záhrebe zomrel mikulášsky rodák **Eduard Penkala**, chemický inžinier, vynálezca, narodil sa 10.4.1871
7.2.1997 bolo odovzdaných 29 mestských bytov po rekonštrukcii bývalej ubytovne na Komenského ulici
9.2.1942 v Bratislave zomrel **Peter Marendiak**, učiteľ, publicista, narodil sa 21.3.1885
11.2.1962 zomrel v Šoproni **Štefan Balázs**, banský a hutnícky inžinier, vysokoškolský profesor, narodil sa 20.8.1881 v Palúdzke
15.2.1932 predstavitelia mesta zadali firme Ing. Hugo Kaboš, Eugen Fischer a Mikuláš Štefanec Liptovský Sv. Mikuláš prvú etapu kanalizačných prác mest
20.2.1897 sa narodila **Anna Trnovská-Šáchová**, lekárka, prvá slovenská oftalmologička, zomrela 28.1.1957
21.2.1867 začal svoju činnosť spolok **Dobrodej** prvý slovenský ženský spolok so zameraním na vzdelávanie evanjelických dievčat v národnom duchu i v sociálno-humánnej oblasti
25.2.1822 magistrát mesta ustanovil šesťčlennú nočnú stráž
26.2.1907 sa narodil **Ladislav Hanus**, katolícky kňaz, filozof, zomrel v Ružomberku 7.3.1994

* (ak nie je uvedené inak, miesto narodenia i úmrtia je Liptovský Mikuláš)

MAREC

- 3.3.1992 v cirkevnom dome sa uskutočnilo **1. valné zhromaždenie evanjelického vydavateľstva Transcius**, ktoré sa transformovalo na akciovú spoločnosť
- 6.3.1872 v Babiciach sa narodil **František Lahola**, sochár, kamenár, od roku 1904 v Liptovskom Mikuláši, portrétoval významné osobnosti, Hodžu, Hviezdoslava, Tomášika, Daxnera, zomrel 13.6.1925
- 7.3.1897 sa narodil **Michal Korman**, novinár, pôvodne typograf v nakladateľstve Františka Klimeša, organizátor prvomájového zhromaždenia v Čiernom orli, zomrel v Bratislave 13.1.1957
- 8.3.1817 narodil sa **Jozef Božetech Klemens**, maliar, sochár, prírodovedec, zomrel vo Viedni 17.1.1883
- 12.3.1987 bola otvorené sídlo Okresného výboru KSS, budova **dnešného mestského úradu**
- 15.3.1912 zomrel v nemeckom Hamelne **Ján Borbis**, ev. a. v. farár, publicista, narodil sa 24.6.1832 vo Vrbici
- 15.3.1917 vznikol spolok záhradkárov
- 17.3.1922 zomrel **Juraj Lacko**, garbiar, majiteľ druhej najväčšej továrne na spracovanie koží, narodil sa 28.4.1838
- 22.3.1862 narodil sa **Emil Stodola**, právnik, politik, založil a redigoval prvé slovenské právnické periodikum Právny obzor, prvý predseda Zväzu advokátov na Slovensku, zomrel v Bratislave 28.6.1945
- 24.3.1907 sa v Selenči narodil **Ivan Bodický**, lekár, účastník protifašistického odboja, organizátor Čs. červeného kríža v L. Mikuláši, zomrel 4.7.1994
- 25.3.1922 boli do L. Mikuláša z Tešina **prevezené ostatky Michala M.Hodžu**, do 2.4. vystavené v evanjelickom kostole
- 26.3.1977 zomrel v Piešťanoch **Ivan Stodola**, lekár, dramatik a spisovateľ, narodil sa v Liptovskom Mikuláši 10.3.1888
- 31.3.1842 narodila sa **Marína Hodžová**, ochotnícka herečka, zomrela 21.11.1921

APRÍL

- 2.4.1922 boli **pochované ostatky Michala M.Hodžu** v záhrade evanjelického sirotinca
- 3.4.1882 sa vo Vrbici narodil **Andrej Žuffa**, spolumajiteľ a obchodný riaditeľ firmy Andrej Žuffa a synovia, športovec, zomrel 9.7.1963
- 9.4.1592 v sliezskych Třanoviciach sa narodil **Juraj Tranovský**, evanjelický kňaz, autor spevník Cithara sanctorum, zomrel 29.5.1637 **425. výročie**
- 9.4.1982 zomrel **Alfonz Böhm**, lekár, spisovateľ, autor učebníc, narodil sa v Diviakoch 30.10.1930
- 14.4.1912 sa v Nemeckej Ľupči narodil **Ervín Smatek**, hudobný pedagóg, skladateľ, organizátor kultúr. života v meste, zomrel v Partizánskej Ľupči 23.6.2001
- 16.4.2007 zomrel **Daniel Šlachta**, lyžiar, reprezentant, olympionik, narodil sa v Demänovej 13. 2. 1923
- 19.4.1857 sa narodil **Andrej Žuffa**, st., garbiar, zomrel v Palúdzke 9.8.1919
- 19.4.1957 zomrel **Jozef Kožár**, katolícky kňaz, kanonik, od roku 1907 pôsobil v Liptovskom Mikuláši, v 40. rokoch 20. st. sa zaslúžil o rekonštrukciu kostola sv. Mikuláša, narodil sa 12.3.1878 v Spišskom Podhradí
- 24.4.1822 sa narodil **Janko Kráľ**, romantický básnik štúrovskej generácie, zomrel v Zlatých Moravciach 23.5.1876 **195. výročie**
- 24.4.1997 ZŠ na Žiarskej ulici bol prepožičaný čestný názov **Základná škola Janka Kráľa**

- 26.4.1647
29.4.1927 vydal palatín Ján Draškovič **artikuly cechu mikulášskych ševcov** sa v Palúdzke narodil **Milan Kokavec**, významný slovenský lekár, vysokoškolský učiteľ a vedec v odbore súdneho lekárstva, zomrel v Bratislave 6. apríla 2004
- 30.4.1842
30.4.1927 bola založená **Sporiteľnica vrbicko-huštácka** sa narodil **Zolo Lenský**, spevák, herec, divadelný organizátor, umelecký tajomník spevohry bratislavskej Novej scény, zomrel v Bratislave 19.7.1997

MÁJ

- 1.5.1947 bol položený **základný kameň textilnej továrne Závody 1. mája** (pôvodne tkáčovne umelého hodvábu)
- 3.5.1912 získalo mesto **súhlas na zriadenie gymnázia**
- 4.5.1982 v Levoči zomrel **Pavol Kuna**, generál, veliteľ povstaleckej armády, zúčastnil sa oslobodzovania Liptovského Mikuláša a Ružomberka, narodil sa vo Vrbici 18. 1. 1895
- 5.5.1887 sa narodil **Milan Žuffa**, chemik, významný budovateľ garbiarskeho priemyslu na Slovensku, poslanec Národného zhromaždenia v Prahe, zomrel v Bratislave 7.12.1942
- 12.5.1907 sa v Pavčinej Lehote narodil **Vojtech Benický**, speleológ, múzejník, ochranár prírody, zomrel tamtiež 17.9.1971
- 16.5.1992 bol založený **Olympijský klub Liptova** (ako štvrtý na Slovensku) za účasti Márie Mračnovej, predsedníčky Olympijskej spoločnosti Slovenska
- 21.5.1837 začal na evanjelickej fare pôsobiť **Michal M. Hodža**
- 23.5.1822 sa narodil **Ondrej Stodola**, garbiar, spoluzakladateľ Prvej severouhorskej oprávnenej fabriky na kože Kováč a Stodola, (otec Jozefa, Aurela, Kornela a Emila Stodolovcov)
- 29.5.1992 navštívil mesto **prezident ČSFR Václav Havel**

JÚN

2. 6. 1942 bolo z mesta odtransportovaných 1014 židov – najväčší transport z L. Mikuláša **75. výročie**
- 3.6.1992 bola na synagóge odhalená **pamätná tabuľa obetiam holocaustu** pri príležitosti 50. výročia najväčšieho mikulášskeho transportu (autor Michal Kern)
- 6.6.1862 sa vo Vrbici narodil **Pavol Socháň**, etnograf, fotograf, maliar, publicista, zomrel v Bratislave 26.1.1941
- 10.6.1982 zomrel v Bratislave **Ján Gregorec**, literárny vedec, spisovateľ, narodil sa v Bodiciach 12.8.1914
- 11.6.1872 sa vo Vrbici narodil **Emil Ballo**, sochár, maliar, zomrel v Bratislave 25.5.1943
- 14.6.1677 zasadnutie Liptovskej župy v Nemeckej Ľupči rozhodlo, že **stálym sídlom župy bude Liptovský Mikuláš**
- 17.6. 1902 sa narodil **Rudolf Dobromír Pethö**, majiteľ knižárne, publicista, organizátor a propagátor turistiky, zomrel 5.5.1972
- 22.6.1952 zomrel v Martine **Peter Pavol Zgúth**, básnik, pedagóg, publicista, narodil sa vo Vrbici 25.1.1863
- 24.6.1832 sa vo Vrbici narodil **Ján Borbis**, evanjelický kňaz, cirkevný historik, publicista, zomrel v nemeckom Hamelne 15.3.1912
- 28.6.1902 sa v Palúdzke narodil **Ján Oberuč**, evanjelický kňaz, cirkevný historik, vysokoškolský profesor, zomrel v Jure pri Bratislave 23.2.1956

28.6.1972 bola rozkazom prezidenta republiky zriadená **Vysoká vojenská technická škola**

JÚL

7.7.1952 poverenie vnútra vydalo vyhlášku o zmene úradného názvu obce Liptovský Sv. Mikuláš na **Liptovský Mikuláš**

12.7.1897 sa narodil **Vladimír Bodický**, generál Zboru národnej bezpečnosti, zomrel v Modre 21.6.1967

13.7.1937 sa narodil **Ján Vilikovský**, prekladateľ

14.7.1947 v Martine zomrela **Elza Vančová, rod. Stodolová**, publicistka, organizátorka ženského hnutia, prvá žena vo funkcii tajomníčky spolku Živena, narodila sa 4.9.1891

14.7.1997 zomrel **Alojz Lutonský**, organizátor turistiky, horolezectva, jaskyniarstva, riaditeľ Múzea Janka Kráľa, narodil sa v Bílavsku na Morave 4.11.1905

15.7.1942 zomrel **Filip Stark**, riaditeľ Starkovej rafinérie liehu, narodil sa 27.3.1873

16.7.1927 sa v Trnave narodil **Ernest Špitz**, maliar, jeho rodina žila od roku 1945 v Liptovskom Mikuláši, zomrel v Prahe 12.11.1960

18.7.1877 zomrel **Ondrej Pálka**, garbiar, obchodník, aktívny účastník revolúcie 1848– 1849, spolupracovník M. M. Hodžu, narodil sa 6.10.1800

18.7.1932 bol schválený **štatút Múzea slovenského krasu**

19.7.1907 sa narodil **Matej Josko**, právnik, politik, redaktor, v rokoch 1945–48 povereník financií v Bratislave, zomrel vo Washingtone 11.6.1969

AUGUST

1.8.1937 vznikla v Ploštíne **TJ Snaha**

4.8.1942 zomrel v sovietskej Ufe **Vladimír Krivoš**, prekladateľ, riaditeľ cárскеj knižnice v Petrohrade, zakladateľ ruskej stenografie, narodil sa 1.7.1865

8.8.1937 v Brezne zomrel **Martin Rázus**, evanjelický kňaz, básnik, politik, narodil sa 18.10.1888 vo Vrbici **80. výročie**

9.8.1667 boli vydané cechové artikuly pre mikulášskych ševcov – tovarišov

9.8.1947 Bol otvorený Všešportový štadión za Váhom

9.8.2007 zomrel **Igor Benko**, pedagóg, lyžiar, organizátor Veľkej ceny Demänovských jaskýň, narodil sa v roku 1918 vo Vrbici

18.8.1772 sa v Bystričke narodil **Matúš Blaho**, mikulášsky evanjelický farár, národný buditeľ, zomrel 21.3.1837

24.8.1937 v Bratislave zomrel **Vojtech Kállay**, stavebný odborník, organizátor verejných práce, výstavby škôl, zdravotníckych zariadení, narodil sa 24.1.1880

25.8.1979 zomrel v Žiline **Fedor Ruppeltdt**, evanjelický biskup, politik, spisovateľ, prekladateľ, hudobník, narodil sa 1.6.1886

29.8.2002 odhalenie **pamätnej tabule MUDr. Pavlovi Straussovi** na budove Múzea Janka Kráľa, tzv. straussovskom dome

30.8.1912 sa narodil **MUDr. Pavol Strauss**, básnik, filozof, esejista, zomrel v Nitre 3.6.1994 **105. výročie**

31.8.1987 bolo otvorené nové zdravotnícke stredisko na Nábřeží 4. apríla

SEPTEMBER

1.9.1912 začalo vyučovanie na maďarskom kráľovskom gymnáziu na Nižnom Huštáku (dnešná Moyzesova ulica)

1.9.1962 bola otvorená základná škola v Okoličnom

1.9.1972 vznikla ZŠ na Nábřeží Dr. Aurela Stodolu

- 1.9.1992 otvorili sa dve cirkevné školy: evanjelickú Základnú školu biskupa Jura Janošku a katolícku Základnú školu apoštola Pavla
- 1.9.1997 vzniklo Stredné odborné učilište Vrbická ulica zlúčením SOU textilného a SOU kožiarskeho
1. – 9.9. 2007 sa konal svetový **festival** neprofesionálneho filmu **UNICA 2007**
- 7.9.1992 vo Svite zomrel **Vladimír Lacko**, výskumník syntetických chemických vlákien, publicista, ichtyológ, narodil sa v L. Mikuláši 16.4.1925
- 15.9.1987 bol otvorený prvý špecializovaný objekt detských jasí a materskej školy na Podbrezinách
- 19.9.1922 sa v Ploštíne narodil **Miloš Tomčík**, literárny historik a kritik, zomrel 15.10.2009 v Bratislave
- 20.9.1857 sa v Okoličnom narodil **Štefan Janovčík**, katolícky kňaz, hudobný skladateľ, autor mnohých spevníkov, zomrel v Ružomberku 1.5.1933
- 22.9.1922 bola založená firma **Prvá lipťovská továreň na likéry Rudolf Stein a spol.**
- 23.9.1927 sa narodil **Milan Nikš**, lekár-hematológ, vysokoškolský pedagóg, zomrel v Bratislave 11.2.1979
- 26.9.1867 sa narodil **Ján Volko**, richtár mesta v rokoch 1898–1920, zaslúžil sa o výstavbu štátnej ľudovej a meštianskej školy, gymnázia, zomrel 1.11.1920
- 29.9.1822 sa vo Veličnej narodil **Peter Michal Bohúň**, maliar, pedagóg, zomrel 20.5.1879 v poľskej Bielsko-Bialej
- 29.9.1937 mesto rozhodlo o stavbe delostreleckých kasární pod Nicovom s pôžičkou 7,195 mil. Kčs

OKTÓBER

- 4.10.1882 sa narodil **Igor Ruppeldt**, strojný inžinier, hospodársky pracovník, zomrel v Bratislave 5.9.1962
- 7.10.1952 zomrel **Juraj Lacko**, garbiar, zakladateľ a spolovník Továrne na remeň Lacko, Pálka a spol., narodil sa 20.10.1873 vo Vrbici
- 9.10.1907 sa v Hybiach narodil **Rudo Brtáň**, literárny historik, spolupracovník Múzea Janka Kráľa, zomrel v Bratislave 4.4.1998
- 9.–11.10.1997 sa konalo referendum Olympijská voľba o podpore občanov kandidature na usporiadanie ZOH Poprad-Tatry 2006
14. 11. 1917 bol otvorený **evanjelický sirotinec** v dome Ondreja Žuffu na dnešnej Štúrovej ulici
- 15.10. 1967 zomrel v Bratislave **Eugen Nevan**, akad. maliar, grafik, pedagóg, s rodičmi sa presťahoval do L. Mikuláša, v rokoch 1926-1934 navštevoval Gymnázium M. M. Hodžu, narodil sa v Moháči 18. 1. 1914
- 16.10.1882 sa narodil **Juraj Janoška**, právnik, politik, do roku 1925 predseda SNS v L. Mikuláši, zomrel v Lučenci 23.4.1945
- 20.10.1777 sa narodil **Eustach Klimo**, maliar-portrétista, zomrel v Prahe 21.2.1849
- 22.10.1922 boli v meste inštalovaní prví slovenskí evanjelickí biskupi **Jur Janoška** a **Samuel Zoch**
- 23.10.1697 vydal panovník Leopold I. **artikuly majstrovského cechu mikulášskych čizmárov**
- 23.10.1832 sa vo Vrbici narodil **Jozef Bohuslav Bella**, básnik, kožušník, zomrel v Aleksinaci 24.8.1876
24. 10. 1927 sa narodil **Dušan Medvecký**, vedec, vysokoškolský profesor v odbore špeciálna zootechніка, zomrel v Nitre 25.11. 2009

NOVEMBER

- 1.11.1967 založený **Glejársky a krmovinársky podnik**
6.11.1907 sa narodil **Štefan Stein**, chemik, priekopník rádioaktívnej liečby nádorov, zomrel v Londýne
10.11.1907 mesto uzatvorilo dohodu s majiteľom rafinérie liehu Arminom Starkom o **elektrifikácii mesta a dodávke elektrického prúdu**
12.11.1842 sa narodil **Peter Bella-Horal**, básnik, prekladateľ, zomrel v Budapešti 13.6.1919
15.11.1907 sa narodil **Mikuláš Štalmach**, maliar, reštaurátor, zomrel 5.5.1990
18.11.1987 zomrel v Bratislave **Viktor Volko**, lekár, zakladateľ prvého slov. odborného filatelistického časopisu, narodil sa 27.10.1899 v Liptovskom Mikuláši
24.11.1997 zomrel bývalý predseda mestského národného výboru **Jaroslav Žuffa**
27.11.1967 vznikol **okresný učiteľský spevokol** (od roku 1973 prevzal názov Tatran)

DECEMBER

- 1.12.1932 Okresná starostlivosť o mládež zriadila v meste ľudovú kuchyňu
3.12.1947 sa konala porada zástupcov MNV, ONV a Ministerstva národnej obrany, ktorá prijala návrh Alojza Lutonského **vybudovať pamätník hrdinom padlým** v bojoch o Liptov na Háji na kóte 748 m n.m.
7.12.1942 zomrel v Liptovskom Mikuláši **Milan Žuffa**, chemický inžinier, spolumajiteľ firmy Andrej Žuffa a synovia v Palúdzke, narodil sa 5.5.1887
8.12.1997 bol po rozsiahlej rekonštrukcii otvorený cestný most cez Váh do Palúdzky
9.12.1942 zomrel **Miloš Lacko**, garbiar, spolumajiteľ firmy Jur Lacko a synovia, signatár Deklarácie slov. národa v Martine
9.12.1957 zomrel **Michal Rázus**, kníhtlačiar, vydavateľ, narodil sa vo Vrbici 3.5.1894
12.12.1847 sa vo Vrbici narodil **Peter Hubka**, garbiar, zaslúžil sa o výstavbu sanatória v Novom Smokovci, zomrel 11.12.1931
12.12.1902 sa narodil **Koloman Sokol**, akad. maliar, grafik a ilustrátor, zomrel v Tuscone (USA) 12.1.2003 **115. výročie**
13.12.1862 sa obec Vrbický Hušták stala zakladajúcim členom Matice slovenskej
17.12.1977 v Bratislave zomrel **Ján Volko-Starohorský**, geológ, speleológ, učiteľ, publicista, v rokoch 1918-1939 profesor Gymnázia M. M. Hodžu. narodil sa 31.8.1880
18.12.2007 v Ružomberku zomrel **Ladislav Paška**, organizátor kultúrneho života v L. Mikuláš, novinár, publicista, narodil sa 27.6.1923 v Ružomberku
25.12.1942 v Zürichu zomrel **Aurel Stodola**, strojní inžinier, vynálezca, univerzitný profesor, narodil sa 11.5.1859 v Liptovskom Mikuláši **75. výročie**
29.12.1942 rozhodla Regulačná komisia obecného úradu o zbúraní opevnenia a kramárník okolo Kostola sv. Mikuláša

